

Lakossági kutatás az oktatási mozgalmakról, az iskolai-óvodai bevonódásról és az oktatás problémáiról

Tartalom

A kutatás bemutatása	1
Válaszok	2
Tájékozottság, érdeklődés, támogatás, részvétel	2
Tájékozottság	2
Érdeklődés az oktatás iránt.....	3
Támogatottság	4
Részvétel.....	6
Iskolai-óvodai bevonódás	9
Oktatási problémák, szükséges intézkedések.....	12
A legfontosabb problémák	12
Szükséges intézkedések	13
Összefoglaló megállapítások a demográfiai jellemzők szerinti eltérésekről.....	15
Szülői-nagyszülői érintettség szerint	15
Nemek szerint.....	15
Életkor szerint.....	16
Végzettség szerint	16
Településtípus szerint	17
Mozgalmi tanulságok.....	17

A kutatás bemutatása

A Pulzus Kutató november elején elvégzett részünkre egy kutatást, amellyel véleményünk szerint segíteni lehet az oktatási mozgalmak irányzását. A Pulzus Kutatási Rendszer az egyik legújabb kutatási technika, amely okostelefonokra telepített alkalmazás segítségével teszi lehetővé a piac- és véleménykutatások végrehajtását. A kérdezés átfutási ideje nem hetekben, hanem órákban, maximum néhány napban mérhető, ilyen módon “real-time” adatokkal szolgál.

A kérdéseket három témakörben tettük fel.

Az első témakör kérdései a mozgalmakkal kapcsolatos tájékozottságra, elfogadásra és részvételre, a második a gyermekek iskolai, óvodai bevonódására, a harmadik pedig az oktatási problémákra, illetve a támogatott intézkedésekre vonatkoztak.

Tudomásunk szerint a szülők iskolai-óvodai aktivitásáról korábban nem volt felmérés, a tiltakozásokban való részvételről csak a pedagógusok körében történt ilyen, az oktatási problémákról is speciális megközelítésben tettük fel a kérdéseket.

A kutatás értékét az adja, hogy nem az általunk viszonylag könnyen elérhető aktív érdeklődők körében végezték, hanem egy közvéleménykutatási applikáció letöltői között: a több tízezer letöltő láthatta a kérdőívet, és az első ezer érdemi válaszolót értékelték. (A kitöltést egy bónuszpontrendszer ösztönzi.) Természetesen ezek között is nyilván nagyobb az oktatás iránti érdeklődés, mint általában: a válaszolók kétharmadát nagyon vagy inkább foglalkoztatja az oktatás ügye, és csak 12 %-ukat inkább vagy egyáltalán nem. A válaszolók tüntetési vagy petícióalírási hajlandósága is sokkal magasabb a teljes lakosságénál (10, ill. 25 %). De nem mondhatjuk, hogy többségben vannak az érintettek, az egyetértők: a válaszolóknak csak 4 %-a dolgozik a közoktatásban, 4 %-a vesz részt tiltakozó civil szervezet munkájában, 60 %-a semmilyen formában nem vett részt a tiltakozásokban, és többségüknek (59 %) nincs közoktatásban részt vevő gyermeke, unokája. (A politikai skálán elfoglalt helyről sajnos nem tettünk fel kérdést, de a Pulzus tapasztalatai szerint a felmérésekben válaszolók között nincsenek feltűnően túlreprezentálva az egyes politikai oldalak.)

A kutatás reprezentativitását a nem, kor, végzettség, településtípus szerinti súlyozás biztosítja; ehhez a tényleges minta megfelelő alapot ad. A súlyozott válaszokat a demográfiai jellemzők szerint is megkaptuk.

Minden kérdés kötelezően megválaszolható volt, de lehetőség volt a „Nem tudom/nem kívánok válaszolni” válaszra is. Ezt az opciót viszonylag kevesen választották: az egyes kérdéseknél általában 2-6 % nem válaszolt érdemben, csak a tiltakozásokkal kapcsolatos kérdésekre volt 10 % körüli a válaszmegtagadás. Abból, hogy a több válaszlehetőséges kérdésekre adott válaszok között nagy a szórás, látszik, hogy a válaszadás érdemi volt.

Nagyjából párhuzamosan történt két másik hasonló felmérés is: a [Szülői Hang részéről](#) a státusztörvénnyel kapcsolatban tettek fel a mieinkhez hasonló kérdéseket, míg a Tanítanék saját ismertségére és elfogadottságára vonatkozóan kérdezett. Az elemzésben néhány esetben felhívjuk a figyelmet az ezekkel a felmérésekkel kapcsolatos összefüggésekre is.

Az alábbiakban elemezzük a kérdésekre adott válaszokat, majd összesítve is bemutatjuk a demográfiai jellemzők szerinti elemzéseket.

Válaszok

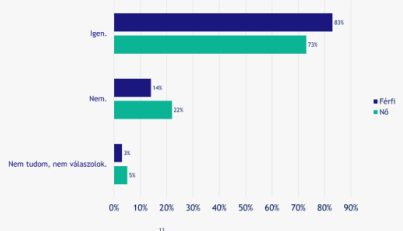
Tájékozottság, érdeklődés, támogatás, részvétel

Tájékozottság

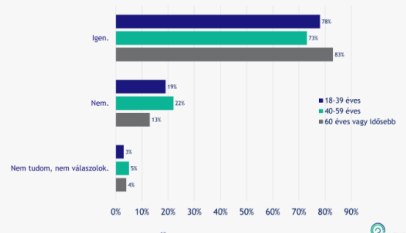
A válaszolók túlnyomó többsége (78%) hallott az utóbbi két év oktatási tiltakozásairól, de még a fővárosiak, illetve a felsőfokú végzettségűek között is van 12, ill. 10 %, aki nem. A községekben, a nők között, illetve alacsony végzettséggel az értesültség hiánya ennek kb. kétszerese (22 %, és valószínűleg ez jellemző az 5-7 % nem válaszoló többségére is). Ha figyelembe vesszük a minta aktív felé való torzítását, meglepően magas azoknak az aránya, akiket el tudott kerülni a tiltakozások híre.

Hallottál az elmúlt évben szervezett oktatással kapcsolatos tiltakozásokról?

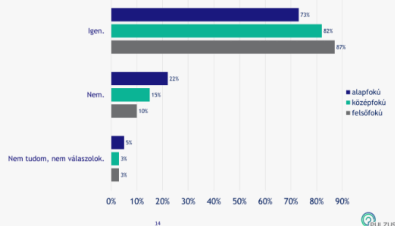
A válaszok megoszlása a nemek szerint

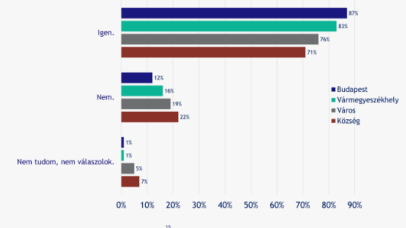
A válaszok megoszlása korcsoportok szerint

A válaszok megoszlása iskolai végzettség alapján

A válaszok megoszlása településtípus szerint

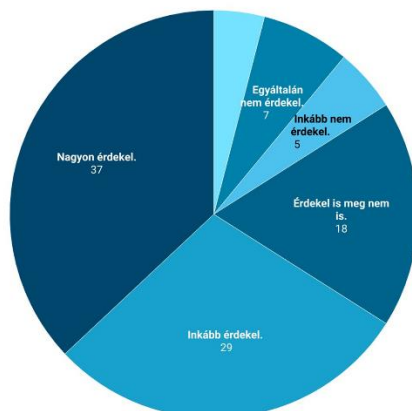
Érdekes adat, hogy a Tanítanék számára végzett kutatás szerint 50 % azok aránya, akik hallottak a Tanítanékról – tehát az oktatási mozgalmról értesültek kb. kétharmada a Tanítanékról is hallott.

Érdeklődés az oktatás iránt

A válaszolók 39 %-át nagyon, 27 %-át inkább igen foglalkoztatja az oktatás ügye, 18 %-ot érdekel is, meg nem is; csak 7 % volt, akit egyáltalán nem, és 5 %, akit inkább nem; 4 % nem válaszolt. (A valós lakossági érdeklődés nyilván ennél alacsonyabb.) A valamennyire érdeklődők (84 %) aránya valamivel meghaladja azokét, akik hallottak az oktatási mozgalmakról.

Mennyire foglalkoztat, érdekel téged az oktatás ügye? A válaszok megoszlása a teljes lakosság körében

■ Nem tudom, nem válaszolt.
 ■ Egyáltalán nem érdekel.
 ■ Inkább nem érdekel.
 ■ Érdekel is meg nem is.
 ■ Inkább érdekel.
 ■ Nagyon érdekel.

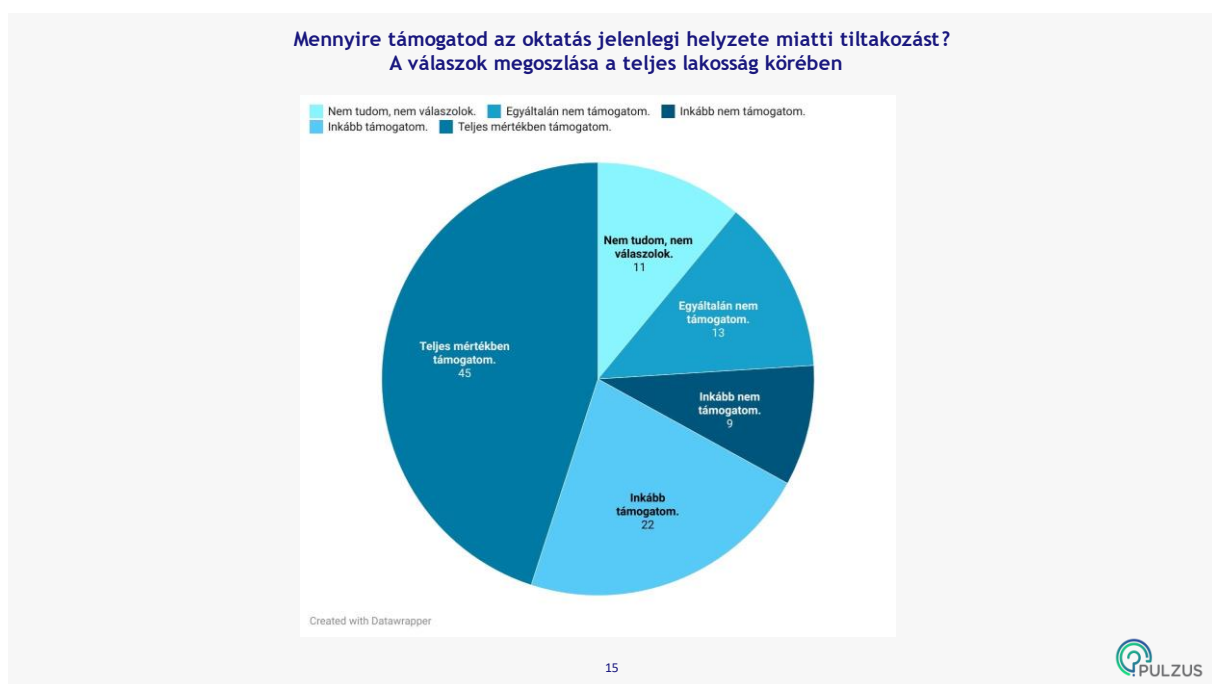

A készítéshez használt program: Datawrapper

A gyerekei-unokái révén érintettek és a többiek között értelemszerűen van különbség, különösen azok vannak jelentősen többen a gyerekesek között, akit az oktatás nagyon érdekel (kb. 53 vs. 29 %). A nagyon érdeklődők között jelentősen többen vannak a felsőfokú végzettségűek (50 %), a 60 év felettiak (49 %) és a fővárosiak (62 %), de az „inkább érdekel” válasszal együtt az érdeklődők száma általában nem függ a kortól és a településtípustól; kivételt jelent, hogy az alacsony végzettségűek érdeklődése összességében is alacsonyabb. (Azonban közöttük is csak 15 %-ot nem vagy inkább nem érdekel az oktatás)

Támogatottság

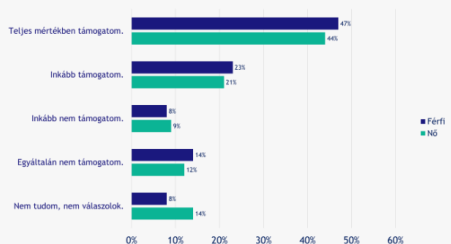
A válaszolók 70 %-a inkább (54 % teljes mértékben) támogatja a tiltakozásokat, és csak 13 %-a teljesen elutasító. 11 % nem válaszolt a kérdésre. Ez a válaszmegtagadás ugyan sokkal magasabb a többi kérdésénél, de még így is sokan (a válaszolók kb. 7 %-a) azok közül is véleményt nyilvánítottak, akik nem hallottak a tiltakozásokról.

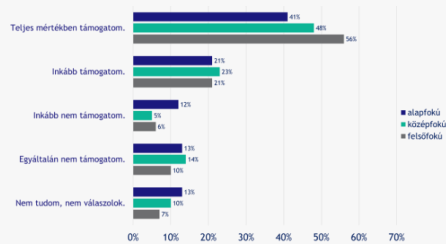
A demográfiai jellemzők szerint a középkorúak (40-59) a legkevésbé, a 60 év felettiak a leginkább támogatók: a teljes mértékű támogatás a három korcsoportban 45, 37, 60 %. A teljes mértékű támogatás a végzettséggel nő (41, 48, 56 %), míg a kisebb mértékű nem függ attól. A települések közül Budapest kiemelkedik a teljes mértékű támogatásban (54 %), a többi településtípus között kisebb az eltérés (41-45 %); a teljes elutasítás a községekre jellemző (17 % vs. 8-13 %).

Mennyire támogad az oktatás jelenlegi helyzete miatti tiltakozást?

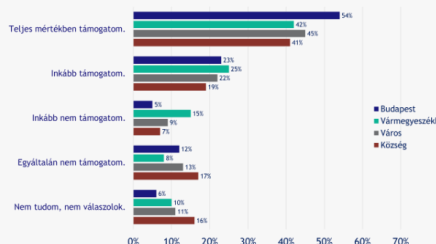
A válaszok megoszlása a nemek szerint

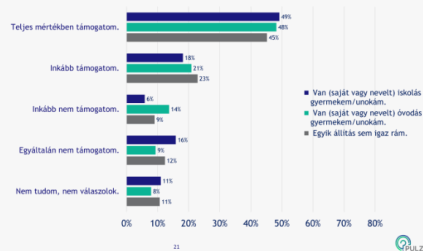
A válaszok megoszlása iskolai végzettség alapján

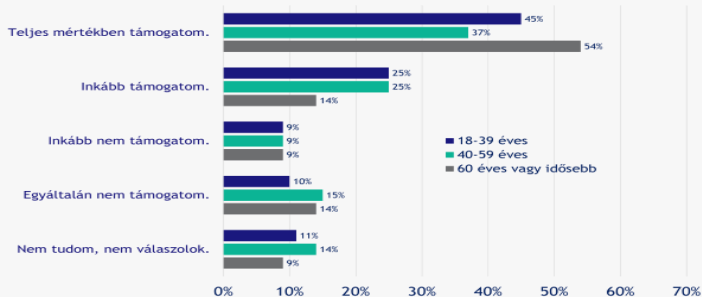
A válaszok megoszlása településtípus szerint

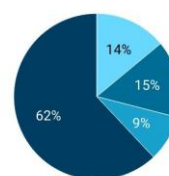
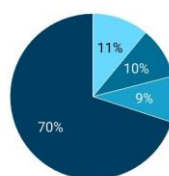
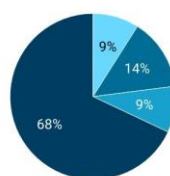
Aszerint, hogy a válaszadóknak van-e iskolás vagy óvodás gyermekük vagy unokájuk

Korcsoportok szerint

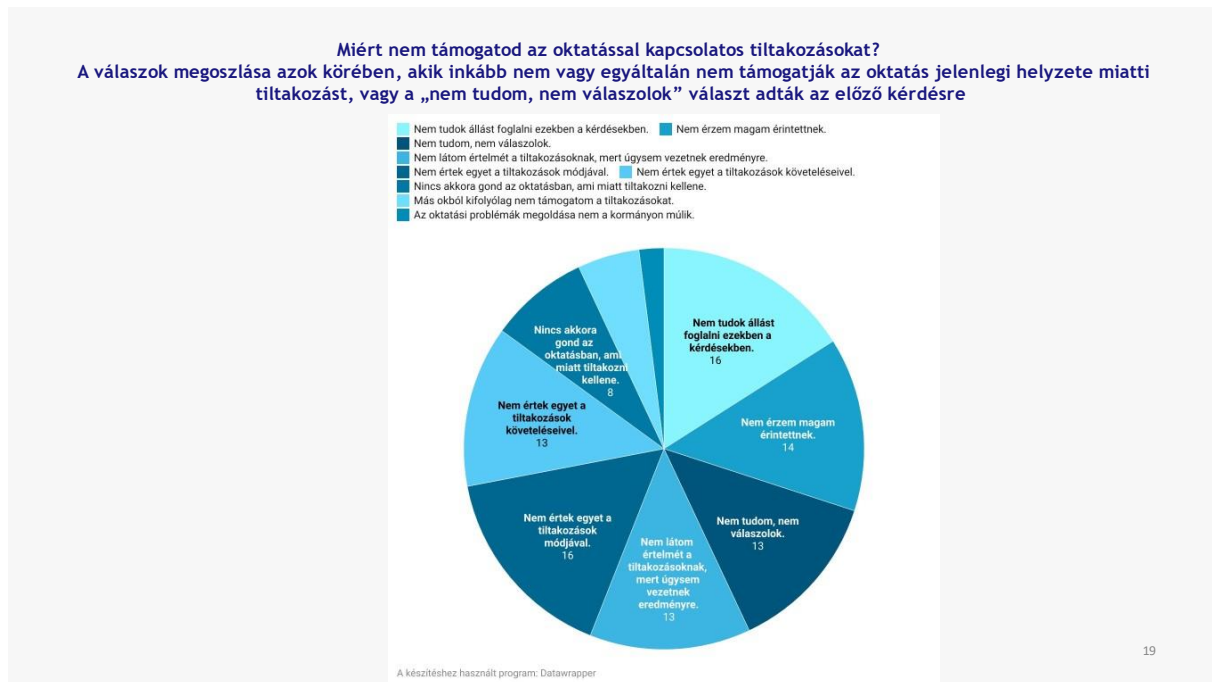
Legend for pie charts:
 ■ Nem tudom, nem válaszolok.
 ■ Egyáltalán nem támogatom.
 ■ Inkább nem támogatom.
 ■ Inkább vagy teljes mértékben támogatom.

A készítéshez használt program: Datawrapper

Az egyáltalán nem vagy inkább nem támogatóktól, illetve nem válaszolóktól (ez összesen 30 %) megkérdeztük azt is, hogy mi a legfontosabb oka az elutasításnak: az oktatással való elégedettség, az, hogy nem a kormány a felelős a gondokért, a követelések vagy a módszerek elutasítása, az, hogy nem bíznak az eredményben, vagy az, hogy nem kívánnak vagy nem tudnak a kérdésben állást foglalni. Az elsődleges ok az érdektelenség – a nem támogató válaszolók csaknem felénél ez indokolja az elutasítást. (16% nem tud, 14 % érintettség hiányában nem akar állást foglalni, 13 % nem is válaszolt érdemben). 13 % nem látja értelmét a tiltakozásnak. Az érdemi elutasítás a nem támogatók 40 %-ára jellemző: közülük 16 % elsősorban a módszereket, 13 % elsősorban a követeléseket nem támogatja. Igen kevesen

jelölték azt, hogy nem a kormány a felelős a gondokért (2%), és azt is kevesen mondták, hogy nincs akkora gond, ami a tiltakozást indokolná (8%).

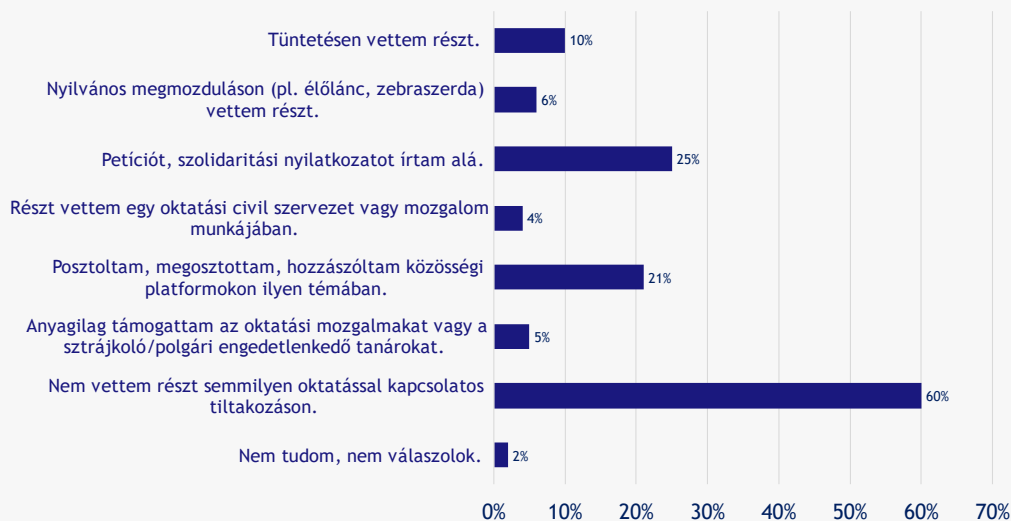
Érdekes a válaszokat összevetni a Szülői Hang számára végzett felméréssel: azt, hogy az oktatásban nincsenek nagy problémák, ott is hasonló arányban mondták, de a válaszolók 37 % nem a kormányzatot, hanem más tényezőket látott az oktatási problémák okának. A 2 % és a 37 % közötti eltérést az magyarázza, hogy itt nem a problémák, hanem a nem támogatás lehetséges okára kérdeztünk.

A demográfiai jellemzők szerint jelentős az eltérés az elutasítás fő okában: a férfiak közül jóval többen nem értenek egyet a tiltakozások módjával; a fiatalok között kiemelkedő a szkeptikusok és a nem válaszolók, a középkorúak között a móddal nem egyetértők aránya; a felsőfokú végzettségűeknél a móddal, követeléssel való egyet nem értés vezet, míg az alacsonyabb végzettségűek között az, hogy nem tud állást foglalni a kérdésben. A fővárosban messze vezet az okok között az elégedetlenség hiánya (24 vs. a községi 2 %), a községekben a fő ok az, hogy nem látják értelmét a tiltakozásnak (20 vs. 7 %). A gyerekesek közül kevesebben gondolják, hogy nincs gond az oktatásban, de többen nem értenek egyet a tiltakozások követeléseivel és módjával, és meglepő módon azok is többen vannak, akik nem tudnak állást foglalni.

Részvétel

A támogatóknál (67 %) lényegesen kevesebben, kb. 40 %-nyian vettek részt valamilyen tiltakozásban, legtöbben aláírtak valamit (25 %) vagy a közösségi platformokon voltak aktívak (21 %). A tüntetési részvétel 10 % volt, más megmozdulásokon 6 %, civil szervezet munkájában 4 % vett részt, 5 % támogatta anyagilag a tiltakozásokat.

Részt vettél az alábbiak közül valamely oktatással kapcsolatos tiltakozáson az utóbbi két évben? Több választ is jelölhetsz!
A válaszok megoszlása a teljes lakosság körében

13

A tényleges lakossági aktivitás ennél lényegesen alacsonyabb kell legyen, hiszen ezekbõl az arányokból 800 ezer tüntető és 2 millió aláíró következne. Ha a tényleges számokat nem is ismerjük, a tüntetések, petíciók és az egyes eseményen résztvevõk, az egyes petíciókat aláírók számából még akkor is jóval kevesebb (talán a negyede) jönne ki, ha nem vennénk figyelembe, hogy a különbözõ események résztvevõi, a különbözõ petíciók aláírói között gyakori az átfedés.

Aki valamilyen aktivitásban részt vett, az gyakran többféleképpen is: átlagosan kétfajta aktivitást jelöltek a válaszadók.

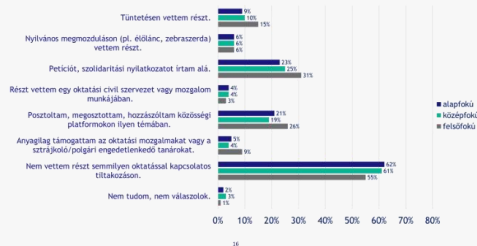
Az aktivitásban a közvélekedéssel ellentétben nem igazán nagyok az eltérések a demográfiai csoportok között. Ugyan az aktivitás a végzettséggel és a településnagysággal nõ, életkor szerint pedig az idõsek a legaktívabbak és a középkorúak (40-59 évesek) a legkevésbé azok, a gyermekeik, unokáik révén érintettek pedig valamivel aktívabbak a többieknél, az eltérések a legaktívabb és a legkevésbé aktív csoportok között kicsik: 20 % körüliek. (A semmiben nem résztvevõk aránya a legkevésbé aktív csoportokban 62-65 %, a legaktívabbakban 52-55 %.) Érdekes, hogy a gyermekek és a többiek részvétele között kicsi a különbség, és a gyermekek között az óvodás szülõk, nagyszülõk aktívabbak az iskolás gyermekkel vagy unokával rendelkezõkhöz viszonyítva (a nem részt vevõk aránya az óvodásoknál 51, az iskolásoknál 59, a többieknek 64 %).

Részt vettél az alábbiak közül valamely oktatással kapcsolatos tiltakozáson az utóbbi két évben? Több választ is jelölhetsz!

A válaszok megoszlása korcsoportok szerint

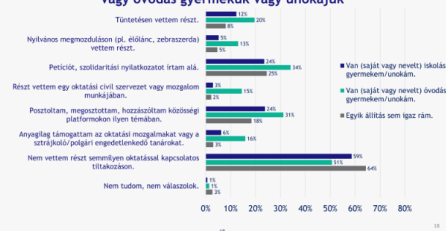
A válaszok megoszlása iskolai végzettség alapján

A válaszok megoszlása településtípus szerint

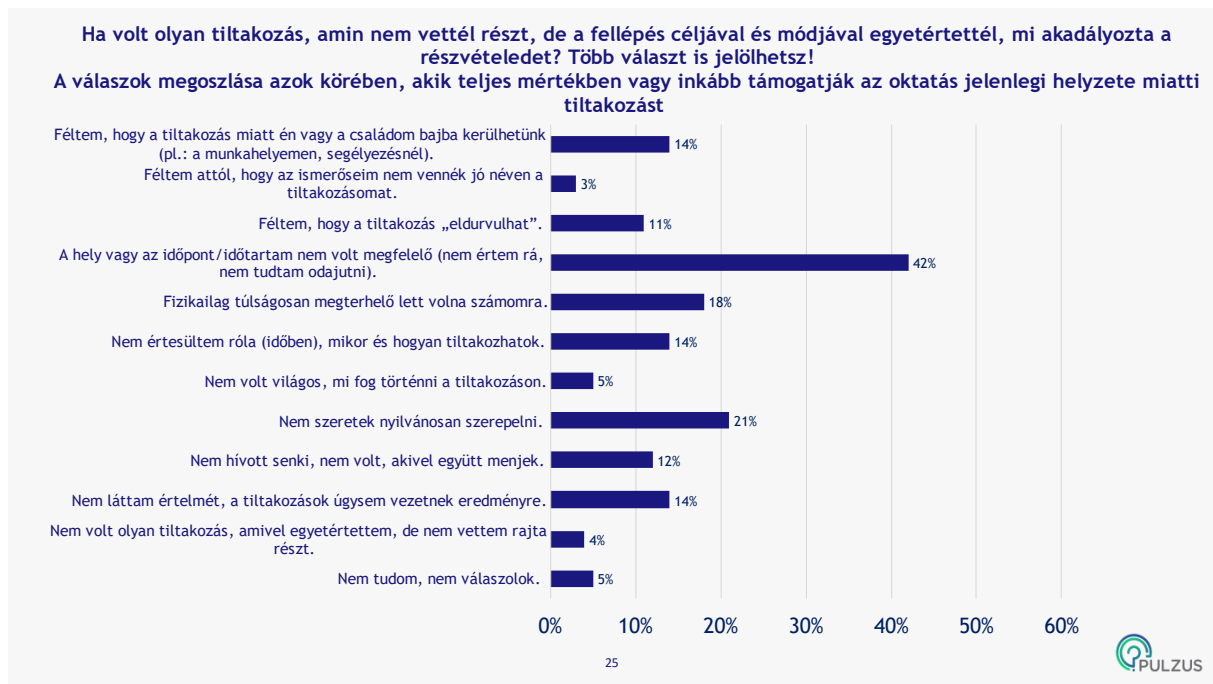
A válaszok megoszlása az alapján, hogy a válaszadók van-e iskolás vagy óvodás gyermekük vagy unokájuk

Az, hogy milyen típusú tiltakozásban vettek részt a válaszolók, a településtípustól függ a leginkább: a főváros és a községek között összességében csak 9 százalékpont (25 %) a különbség (44-35 %), de a részvétel minden tiltakozási formában alacsonyabb. Érdekes, hogy a tüntetéseken kívüli nyilvános megmozdulásokon a nem megyei városokban volt a legmagasabb a részvétel. Míg a petíció aláírása az idősekre, a tüntetésen kívüli eseményeken való részvétel inkább a fiatalokra jellemző.

Kíváncsiak voltunk arra is, mi akadályozta a mozgalmat támogatók részvételét. A „Ha volt olyan tiltakozás, amin nem vettél részt, de a fellépés céljával és módjával egyetértettél, mi akadályozta a részvételedet?” kérdésre legtöbbször a helyszín vagy az időpont nem megfelelőségét jelölték meg (42 %). Jelentős volt még a Nem szeretek nyilvánosan szerepelni (21 %) és a Fizikailag megterhelő lett volna (18 %) válasz. Igen kevesen félték az ismerőseik véleményétől (3 %). 11-14 %-ban jelezték a tájékoztatás vagy a társak hiányát, a tiltakozás eldurvulásától, illetve a retorzióktól való félelmet, és azt, hogy nem látták értelmét a tiltakozásnak.

Meglepő módon a célokkal egyetértők közül az eseményeken való nemrészvétel okaként leginkább a megyei jogú városokban és legkevésbé a községekben élők jelölték be az időbeli-térbeli korlátokat. A községbeliek között gyakoribb volt az adott esemény módjával való nem egyetértés. A férfiak közül többen ódzkodnak a nyilvános szerepléstől, a nők közül pedig többet tart vissza a részvételtől a vele járó fizikai megterhelés. A fiatalok között volt a legtöbb, aki vagy szkeptikusságból vagy a nyilvános szerepléstől való ódzkodás miatt nem vett részt a tiltakozásokban, az időseket sokszor a fizikai megterhelés tartotta vissza, a felsőfokú végzettségűeket a legjobban az időbeli-térbeli elérhetőség akadályozta. Az eldurvulástól való félelem és a társak hiánya elsősorban a fiatalokat tartotta vissza.

Iskolai-óvodai bevonódás

„A tavalyi vagy az idei tanévben részt vettél valamelyik gyermeked iskolájában/óvodájában olyan tevékenységen, melynek célja az oktatás/nevelés minőségének javítása volt?„ kérdésre a szülők kb. harmada adott nemleges választ. (A kérdést szülőként és nagyszülőként érintetteknek is feltettük; a szülők arányát annak figyelembevételével becsültük, hogy a hányan válaszolták a nem részvétel okaként, hogy nagyszülőként nem akarnak beavatkozni.) Aki viszont igenlő választ adott, az többféle tevékenységben is részt vett a szülői munkaközösségi/szülői szervezeti/iskolaszéki tagság, az önkéntesség, a pénzbeli vagy tárgyi segítség, a többi szülővel való megbeszélés, az iskolában vagy a fenntartó felé jelzés, illetve bármely más mód közül. Az óvodás szülők között minden tevékenységben lényegesen nagyobb a bevonódás, mint az iskolás szülőknél.

Itt nem látszik akkora eltérés a válaszolók és a társadalom aktivitása között, mint a mozgalmi részvételnél. A válaszoló szülők kb. 12 %-a volt tagja szülői munkaközösségnek vagy iskolaszéknak – figyelembe véve, hogy osztályonként 2-3 szülő tagja ezeknek a szervezeteknek, ennél nem sokkal kisebb lehet a szülői munkaközösségi stb. tagok aránya az összes szülő között.

A tavalyi vagy az ideai tanévben részt vettél valamelyik gyermeked iskolájában/óvodájában olyan tevékenységen, melynek célja az oktatás/nevelés minőségének javítása volt? Több választ is megjelölhetsz!
A válaszok megoszlása azok körében, akiknek van saját vagy nevelt iskolás vagy óvodás gyermeke/unokája

A részvétel mértékében nincs különbség a férfiak és a nők között, csak a módban. A településtípusok közül a fővárosban nagyobb mértékű a bevonódás, mint a többi településtípusnál, a felsőfokú végzettségűek bevonódása valamivel meghaladja a többiekét, ez azonban elsősorban a pénzbeli vagy tárgyi támogatásból adódik.

A felsorolt módozatok közül a legtöbben (az összes válaszoló 19 %-a) a pénzbeli vagy tárgyi támogatást, valamivel kevesebben (16 %) az önkéntes munkát jelölte meg. Sokan a többi szülővel beszélnek meg a problémákat (13 %) vagy a tanároknak, igazgatónak (10 %), esetleg a fenntartónak (8 %) jelzik. 10 % tagja a szülői munkaközösségnek. 19 % volt azok aránya, aki más, nem felsorolt módon vonódott be.

Az óvodás szülők közül összességében is és az egyes tevékenységtípusokban is többen vesznek részt, mint az iskolások. A legnagyobb eltérés az iskola és az óvoda között abban, hogy jelzik-e a problémát a fenntartónak (5 vs. 17 %), a pedagógusnak vagy az iskolavezetésnek (7 vs. 19 %), megbeszélnek-e a problémát a többi szülővel (10 vs. 20 %) és hogy önkéntesként segítenek-e (12 vs. 24 %). (Az ilyen mértékű eltérés azért is meglepő, mert sok szülőnek van mind óvodás, mind iskolás korú gyermeke, és mindkettőre vonatkozó tevékenységet tartalmaznak a válaszok.)

A tavalyi vagy az idei tanévben részt vettél valamelyik gyermeked vagy unokád iskolájában/óvodájában olyan tevékenységekben, melynek célja az oktatás/nevelés minőségének javítása volt? Több választ is megjelölhetsz!
A válaszok megoszlása az alapján, hogy a válaszadóknak iskolás vagy óvodás gyermekük vagy unokájuk van

43

Érdeemes figyelni arra, hogy melyek a tipikus segítségi módok a különböző demográfiai kategóriákban.

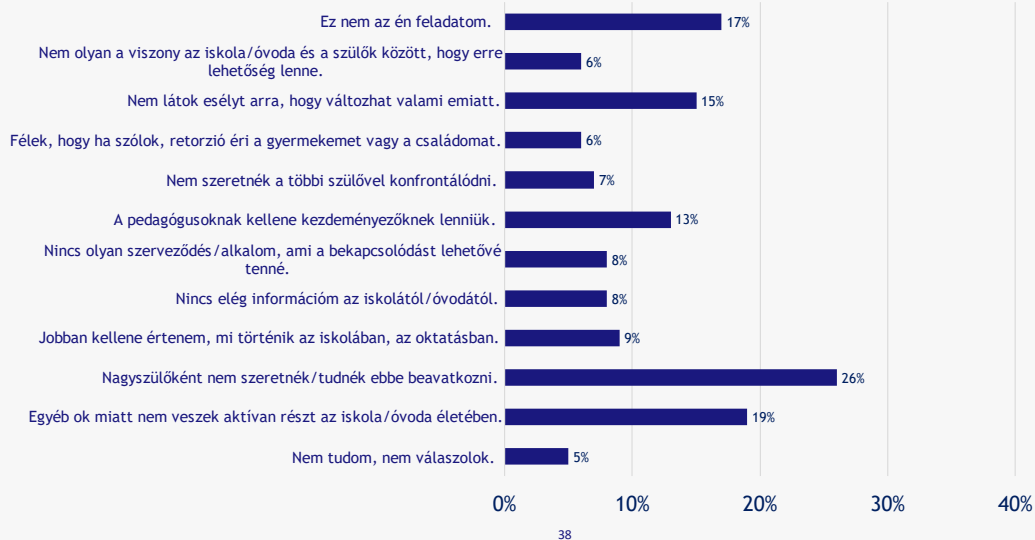
Az alacsony végzettségűek a többiekénél kevésbé (kb. felannyiszor) vesznek részt a szülői munkaközösség munkájában, kommunikálnak a többi szülővel, a pedagógusokkal, az iskolavezetéssel. Főleg önkéntes munkával és pénzbeli-tárgyi adománnyal segítenek. A felsőfokú végzettségűek elsősorban pénzt adnak, és a többi szülővel beszélnek meg a problémákat. A fővárosban és a megyeszékhelyeken egymást közt beszélnek meg a szülők a problémákat, emellett a fővárosban és a városokban jellemző a pénzádomány és az önkéntes munka. A problémák jelzése az illetékeseknek elsősorban a nem megyei városokban jellemző. A községekben tipikusan pénzt-tárgyi adományt adnak, esetleg önkéntes munkát végeznek; a pedagógusokkal, az iskolavezetéssel, a fenntartóval kevésbé kommunikálnak.

Rákérdeztünk arra is, hogy aki semmiben nem vett részt, az mivel indokolja ezt. A felsorolt indokok közül a legjelentősebb az elhatárolódás (ez nem az én feladatom; nincs ráhatásom), de jelentős azok aránya is, akik megfelelő feltételekkel talán bekapcsolhatók lennének (a pedagógusnak kellene kezdeményezni; nem olyan a viszony; nincs elég információ; nem értem eléggé). Kevesebben, de vannak, akik a retorziótól vagy a konfrontációtól félnek. 24 % nem tudott választani a felsorolt okok közül. (A felsorolásban nem szerepeltek az egyéni okok, például az időhiány.) A felsorolt okok közül a nem megyei városokban a legjelentősebb az információhiány, a községekben a konfrontációtól való félelem; a községekben sokkal kevesebben látják értelmetlennek a bevonódást, mint Budapesten. A férfiak közül többen gondolják, hogy a bevonódás nem az ő feladatuk, illetve annak nem lenne értelme.

Van különbség az óvoda és az iskola között is: a legjelentősebb különbség „ez nem az én feladatom” válaszban van (iskolások 21, óvodások 4 %).

Az alábbiak közül melyik állítás igaz rád? Fejezd be a mondatot: „Azért nem veszek részt aktívan az iskola/óvoda életében mert...”! Több választ is megjelölhetsz!

A válaszok megoszlása azok körében, akiknek van saját vagy nevelt iskolás vagy óvodás korú gyermeke/unokája, de nem vett részt olyan tevékenységben, aminek a célja az oktatás/nevelés minőségének javítása volt

Oktatási problémák, szükséges intézkedések

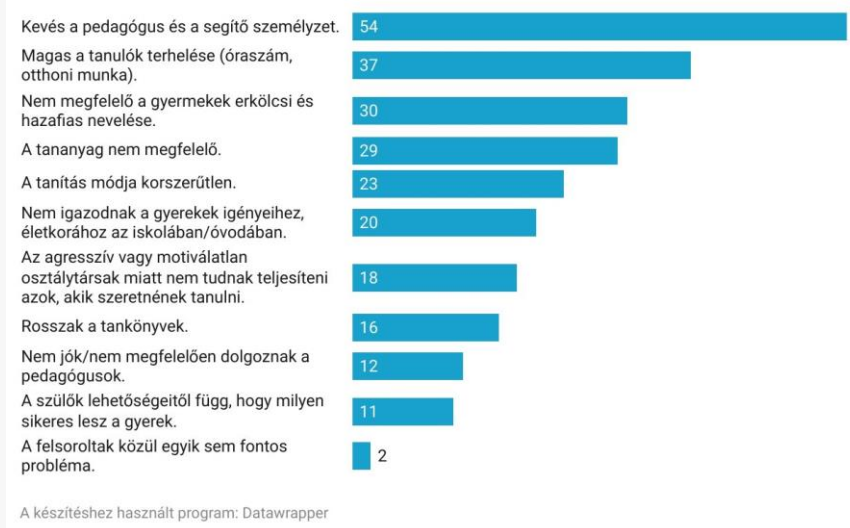
A legfontosabb problémák

A három legfontosabb probléma közé minden csoportban kiemelkedően a legtöbben a tanárihiányt sorolták (összeségében 54 %), ezt követi jelentősen lemaradva szintén minden csoportban a tanulói terhelés (37 %), a harmadik helyen áll holtversenyben a tananyag nem megfelelő volta és az erkölcsi és hazafias nevelés hiánya (kb. 30 %). A legkevesebben az esélyegyenlőtlenséget (szülők lehetőségeitől függ, hogy milyen sikeres lesz a gyerek, 11 %) és a pedagógusminőséget (12 %) sorolták a legfontosabb problémák közé. Szavazatot kapott még az, hogy a tanítás módja korszerűtlen (23 %), hogy nem igazodnak a gyerekek igényeihez, életkorához az iskolában/óvodában (20 %) és hogy az agresszív vagy motiválatlan osztálytársak miatt nem tudnak teljesíteni azok, akik szeretnének tanulni (18 %).

Mint látható, nagyon eltérő, hogy ki mit tekint a legfontosabb fontos problémának. Csak a tanárihiány megítélésében van viszonylag nagy egység, de még ezt is csak 54 % – az érintettek között 60 % – sorolta a legfontosabbak közé.

A legfontosabb problémák megjelölésében kicsik a demográfiai különbségek, de vannak ilyenek. A nők érzékenyebbek a közvetlenül a gyermekeket érintő gondokra (nagy terhelés, gyenge pedagógusok), míg a férfiak között az erkölcsi, hazafias nevelést hiányolók és az iskolák állapotát, az agresszív osztálytársakat problémának megjelölők száma emelkedik ki. Érdekes módon éppen a községekben lakók, az alacsony végzettségűek és a fiatalabbak sorolták a legkevesebbé a legfontosabb problémák közé az esélyegyenlőséget – a községeknél kiemelt probléma viszont az iskola felszereltsége, állapota. A fiatalok nagyobb mértékben látják problémának a korszerűtlen oktatási módszereket, ők és a fővárosiak hiányolják a legjobban a hazafias nevelést, míg a megyeszékhelyeken lakók és a középfokú végzettségűek emelik ki a nem megfelelő tananyagot.

Az alábbiakban felsorolunk néhány oktatással kapcsolatos problémát, amiről a sajtóban lehet olvasni. Szerinted melyek ezek közül a legfontosabbak? Maximum hármat válassz!
A válaszok megoszlása a teljes lakosság körében

51

Érdekes, hogy a közvetlenül érintettek és az inkább csak a hírekből tájékozódók problémalátása között kicsi a különbség. Ezt tekinthetjük az oktatási mozgalmak sikerének is – annál is inkább, mivel az elsődleges problémákat a hivatalos propaganda inkább tagadja. AZ iskolás gyermekek szülei valamivel jobban érzékelik a pedagógushiányt (60 vs. 54 %), illetve a tanulói terhelést (40 vs. 36 %), de ez elhanyagolható különbség.

Szükséges intézkedések

A szükséges intézkedések között a felsoroltak között akárhányat meg lehetett jelölni. Gyakorlatilag nem volt, aki egyiket sem tartotta szükségesnek (2 %), de egyiket sem jelölte szükségesnek a válaszolók több, mint 59 százaléka. A legtöbben az oktatási stratégia megalkotásának és az oktatásra fordított pénz emelésének szükségességével értettek egyet (59 %). A válaszolók több mint fele látja szükségesnek az egyeztetést a pedagógusokkal, az önálló oktatási minisztériumot, a béremelést és az iskolák felszereltségének, állapotának javítását. Valamivel kevesebben (46 %) támogatják a tanulói terhek csökkentését és a szabadabb tananyagválasztást. A szabad tankönyvválasztást, az igazgatói kinevezésekbe való beleszólást és a pedagógus-munkaterhek csökkentését és a tanárok, iskolák szakmai segítségét tartják szükségesnek a legkevesebben (35-38 %).

Bár a tanulói terhelést a második legnagyobb problémának látják (37 % a legfontosabb problémák közé sorolta), az intézkedések között csak viszonylag kevesen, 46 % támogatják a tanulói terhek csökkentését. (Itt akárhány támogató válasz megengedett volt.) Ez jelentheti azt, hogy aki ezt problémának látja, az nagyon nagy problémának tartja, de sokan vannak, akik ezt egyáltalán nem látják problémának.

A készítéshez használt program: Datawrapper

Érdekes módon a szükséges intézkedések közül a községekben is és az alacsony iskolai végzettségűeknél is vezetett a stratégia létrehozásának fontossága, az oktatásra fordítandó források növelése mellett. Előfeltételezésünkkel ellentétben a szabad tankönyvválasztást és az igazgatóválasztásba való beleszólást kevesen támogatják, és nem tartják fontosnak a pedagógusok terhelésének csökkentését és szakmai támogatásukat sem.

Végzettség szerint nagyobb eltérés a szakmai kérdések fontosságában van: csak a felsőfokú végzettségűek tartják kiemelten fontosnak a pedagógusok terheléscsökkentését, a tankönyvkérdést, az igazgatóválasztást.

A gyerekeik, unokáik révén óvodában és iskolában érintettek és nem érintettek között nincs jelentős különbség, bár elemzést érdemel, hogy az iskolában érintettek kevésbé tartják problémának az egyeztetés hiányát, az iskolák felszereltségét, a tanári autonómia hiányát, a pedagógusi terhelést – tehát azokat a problémákat, amire a többieknél nagyobb rálátásuk van, és csak az oktatási stratégia hiányát jelölték meg többen gondnak.

Összefoglaló megállapítások a demográfiai jellemzők szerinti eltérésekről

Szülői-nagyszülői érintettség szerint

A válaszolók három csoportját vizsgáltuk: azokat, akiknek van óvodáskorú gyermeke vagy unokája, azokat, akiknek van iskoláskorú gyermeke vagy unokája, és azokat, akik e egyik sem jellemző. Az óvodás csoportba a válaszolók 14, az iskolásba 31 %-a tartozott, míg a többség – 59 % –nem volt gyermeke, unokája révén érintett. (Az adatokból az látszik, hogy kb. 6 %-nak óvodás és iskolás gyermeke is volt. Az óvodás szülők nagyobb eséllyel válaszoltak, mint az iskolások.)

Az érintettek és a többiek között az oktatás iránti érdeklődésben értelemszerűen van különbség, különösen azok vannak jelentősen többen a gyerekesek között, akit az oktatás nagyon érdekel (52-55 vs. 29 %). Van kismértékű különbség az aktivitásban is a gyerekesek javára (36-41 %), de az eltérés nem nagy: kisebb, mint az óvodás, illetve iskolás gyermekkel vagy unokával rendelkezők között (41-49 %). Az óvodás szülők aktivitása minden mozgalmi és helyi tevékenységi formában jelentősen nagyobb – lehetséges, hogy emögött valamilyen háttérben rejlő okot (pl. az életkort vagy a mintaösszetételt) kell keresni.

A nem támogatásban, illetve a nem támogatás okában nincs jelentős különbség a három csoport között (kivéve a „nem érzem magam érintettnek” választ), és az egyetértők távolmaradásában is csak az, hogy a gyerekeseket inkább tartja távol az időhiány.

A problémalátásban sincs jelentős különbség a csoportok között, bár elemzést érdemel, hogy a leginkább érintettek, az iskolás szülők kevésbé tartják problémának az egyeztetés hiányát, az iskolák felszereltségét, a tanári autonómia hiányát, a pedagógusi terhelést, mint a többiek, és csak az oktatási stratégia hiányát jelölték meg többen gondnak.

Ezek a megállapítások összecsengenek a [Szülői Hang kérdésének eredményeivel](#): a tanulságok között ott az szerepel, hogy a közoktatás problémáival való személyes érintettség csak kis mértékben növeli a szülők megértését és a kormányzat felé támasztott elvárásait.

Nemek szerint

A férfiak és nők között az eltérés alapvetően a vélemények határozottságában van. Kevesebben vannak a férfiak között, akik nem tudnak véleményt alkotni, illetve az „igen” és a „nagyjából” közül is többen választják az igent, mint a nők körében.

A tiltakozási és iskolai/óvodai részvételben, a tiltakozással való egyetértésben nincs különbség, de a férfiak közül többen gondolják, hogy a bevonódás nem az ő feladatuk, illetve annak nem lenne értelme. Szignifikáns eltérés van a részvétel elutasításának okában: a férfiak közül jóval többen nem értenek egyet a tiltakozás módjával, illetve többen ódzkodnak a nyilvános szerepléstől, a nők közül pedig többet tart vissza a részvételtől a vele járó fizikai megterhelés.

Az oktatásban nagyjából ugyanazokat a problémákat is látják a férfiak és a nők. Érdekes azonban, hogy a nők érzékenyebbek a közvetlenül a gyermekeket érintő gondokra (nagy terhelés, gyenge pedagógusok), míg a férfiak között az erkölcsi, hazafias nevelést hiányolók és az iskolák állapotát, az agresszív osztálytársakat problémának megjelölők száma emelkedik ki.

Életkor szerint

A 60 év felettiek válaszában értékelésekor nem feledkezhetünk meg arról, hogy a válaszolók mind internethasználók, és képesek legalább egy applikáció letöltésére, egy felmérés kérdéseire való online válaszolásra.

Életkor szerint a középkorúak (40-59) a legkevésbé aktívak és a legkevésbé támogatók, és a 60 év felettiek a legérdeklődőbbek, legaktívabbak, leginkább támogatók. Főleg az erős érdeklődésben és erős támogatottságban van különbség: a kor növekedésével az előbbi 33, 29, 49, míg az utóbbi 45, 37, 60 %. A részvétel módjában fontos különbség, hogy míg a petíció aláírása az idősekre, a tüntetésen kívüli eseményeken való részvétel inkább a fiatalokra jellemző.

A tiltakozásokkal nem egyetértők közül a fiatalok között kiemelkedő a szkeptikusok és a nem válaszolók, a középkorúak között a móddal nem egyetértők aránya. Az egyetértők között a fiatalok között volt a legtöbb, aki szkeptikusságból vagy a nyilvános szerepléstől való ódzkodás miatt nem vett részt a tiltakozásokban, az időseket pedig sokszor a fizikai megterhelés tartotta vissza.

Végzettség szerint

A felmérésből az alapfokú végzettségűekről is kapunk információt – azonban nem feledkezhetünk meg arról, hogy ők mind internethasználók, és képesek legalább egy applikáció letöltésére, felmérés kérdéseire való online válaszolásra.

Végzettség szerint a középfokú és az alapfokú végzettségűek részvétele között nincs jelentős különbség, míg a felsőfokú végzettségűek mindenben nagyobb százalékban vesznek részt. A tájékozatlanság csak az alapfokú végzettségűek között tér el nagyobb mértékben (10, illetve 22 % nem hallott a mozgalmakról), míg az érdeklődés és a támogatottság a végzettséggel nő (utóbbi 62-ről 77 %-ra). Az egyáltalán nem érdeklődők aránya még az alacsony végzettségűek között is kicsi (6 és 9 %), ez azonban valószínűleg annak tulajdonítható, hogy ilyenek kevesen töltötték ki a felmérést.

A nem támogatás okai közt a felsőfokúaknál a móddal, követeléssel való egyet nem értés vezet, míg az alapfokú végzettségűek között az, hogy nem tud állást foglalni a kérdésben. A tiltakozásban való részvételben a felsőfokú végzettségűeket akadályozza a legjobban az időhiány.

A problémákat hasonlóan látják a különböző végzettségűek, bár a felsőfokú végzettségűek több problémát jelölnek meg. Nagyobb eltérés a szakmai kérdések fontosságában van: csak a felsőfokú végzettségűek tartják kiemelten fontosnak a pedagógusok terheléscsökkentését, a tankönyvkérdést, az igazgatóválasztást.

Településtípus szerint

A településtípusok közül – mint ahogy az várható – a fővárosiak a legtájékozottabbak, legkritikusabbak és legaktívabbak, a másik végetletet a községek képviselik. Azonban a különbség nem feltűnően nagy: a fővárosban 87, a községekben 71 % hallott az oktatási mozgalmakról; az oktatás iránt valamennyire érdeklődők aránya csaknem azonos (bár a nagyon érdeklődők között kiemelkedő a fővárosiak aránya: 49 % a többiek 33-35 %-ával szemben); a mozgalmakban nem résztvevők aránya a fővárosban 56 %, a községekben 65 %; az egyet nem értőké a fővárosban 17, a községekben 24 % (bár a nem válaszolók aránya községekben 16 % a fővárosi 6 %-tal szemben).

A legfeltűnőbb különbség, hogy míg a nem támogatás okai között a fővárosban messze vezet az, hogy nem látnak akkora problémát az oktatásban, ami miatt tiltakozni kellene (24 vs. 2 %), a községekben a fő ok az, hogy nem látják értelmét a tiltakozásnak (20 vs. 7 %).

Érdekes módon a részvételt akadályozó tényezők közül a térbeli-időbeli megközelíthetőség a megyei városokban akadályozta legjobban a részvételt, a településtípusok közül a községekben jelölték be ezt legkevésbé oknak (bár így is ez a legjelentősebb ott is az okok közül).

Az iskolai bevonódás nagyobb mértékű a fővárosban, mint a többi településtípusnál. A fővárosban és a megyeszékhelyeken egymást közt beszélnek meg a szülők a problémákat, emellett a fővárosban és a városokban jellemző a pénzadomány és az önkéntes munka. A problémák jelzése az illetékeseknek elsősorban a nem megyei városokban jellemző. A községekben tipikusan pénzt-tárgyi adományt adnak, esetleg önkéntes munkát végeznek; a pedagógusokkal, az iskolavezetéssel, a fenntartóval kevéssé kommunikálnak. A kimaradás okai között a városokban a legjelentősebb az információhiány, a községekben a konfrontációtól való félelem; a községekben sokkal kevesebben látják értelmetlennek a bevonódást, mint Budapesten.

A problémákat is nagyjából ugyanúgy látják a különféle településeken, bár néhány esetben vannak hangsúlykülönbségek.

Mozgalmi tanulságok

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a tiltakozó mozgalmak legfontosabb üzenetei a kormányzati erőfeszítések ellenére nagy mértékben eljutottak minden demográfiai csoportba, akár érintettek az oktatásban, akár nem. Nincs olyan életkori, települési, végzettségi csoport, aki nem vagy a többiekénél jelentősen kevésbé érzékeli az oktatás problémáit, különösen a pedagógushíányt. A mozgalom sikerének tekinthetjük azt is, hogy a többség szükségesnek tartja az oktatási stratégiát, a pedagógus béremelést, az önálló oktatási minisztériumot.

A megszólítás sikerességét mutatja, hogy a mozgalom ismertsége és támogatottsága és az aktivitásbeli különbségek sem jelentősek a társadalmi csoportok között.

Ugyanakkor igen jelentős problémákat nem érzékel sem a társadalom, sem az érintettek – ilyen az esélyegyenlőtlenség, a pedagógusok terhelése, a pedagógusok szakmai segítségének a hiánya. Azok a szükséges intézkedések, amelyekről azt feltételeztük, hogy aktivizálásra alkalmasak – a tankönyvek minőségének javítása és az igazgatóválasztásba való beleszólás

lehetősége – szintén a legkevésbé támogatott intézkedések közé tartoznak. Megosztó a tanulói terhelés kérdése: bár sokan a legfontosabb problémák közé sorolják, sokan vannak azok is, akik nem látják szükségesnek a változtatást. Van teendő még abban is, hogy tovább növeljük a szűk többség által szükségesnek látott intézkedések támogatottságát.

A további mozgósítás és edukálás érdekében fontos látnunk, hogy milyen eltérések vannak a különböző demográfiai csoportok által preferált tevékenységi formákban, mi akadályozta a részvételt az egyes csoportokban, és mi volt a támogatáshiány oka. Ezek a felmérési eredmények sokszor eltérnek attól, amit feltételeznénk. Például a községekben nem elsősorban az eljutás nehézségei akadályozzák a tiltakozási részvételt, nagy problémának jelzik azonban ezt a vármegyei városokban. Utóbbi jelzi az is, hogy az ilyen településeken lakók nagyobb arányban vettek részt nem tüntetés jellegű eseményeken, mint tüntetéseken, hiszen ilyeneket az ő városaikban is szerveztek.

Látnunk kell azt is, hogy van még tartalék: a tiltakozásokban sokan nem vesznek részt, akik támogatják azt, és még az érdeklődők között is vannak, akiknek semmiféle információjuk nincs a mozgalmakról.

Mivel egyre többen tartják fontosnak a helyi problémákkal való foglalkozást, érdemes alaposan tanulmányozni a szülők iskolai, óvodai bevonódására vonatkozó eredményeket. Ez a bevonódás valamilyen formában a szülők többségét érinti, és az óvodában erősebb, mint az iskolában. A bevonódás módjában jelentősek az egyes társadalmi csoportok közötti különbségek. Érdekes megállapítás, hogy viszonylag kevesen beszélnek meg a problémákat a többi szülővel vagy a pedagógusokkal – különösen kevesen teszik ezt az alapfokú végzettségűek és a községekben lakók közül.

A PSZ népszavazási kérdései kapcsán is fontos információkkal szolgál a felmérés. A tanulói terhelés csökkentése nagy támogatottságra számíthat az aláírásgyűjtésnél, hiszen második legtöbben (37 %) sorolták ezt a legfontosabb problémák közé. Azonban fontos tudni, hogy akik nem így tettek, azok nagyrésze nem is tartja szükségesnek a terhelés, az óraszám csökkentését (csak 46 % támogatja ezt). A másik kérdés azonban nem számíthat ekkora támogatottságra. A kapcsolódó kérdések közül ugyan a nem megfelelő tananyag harmadikként szerepel a legfontosabb kérdések között 29 %-kal, de már azt, hogy nem igazodnak a gyerekek szükségleteihez, csak 20 % tartotta nagyon fontosnak. A szabad tananyagválasztást a válaszolók 46 %-a támogatja - ez közepes érték a többi intézkedés támogatottságához képest. a többség nem támogatja. Érdemes ezt a másik kérdéssel kapcsolódva kommunikálni, hiszen a változatlan tananyag esetén az óraszám csökkentés nem jelent tananyagcsökkentést.